

๒๑๐๘
๑๖ ก.พ. ๒๕๕๒

ที่ กษ ๑๑๑๑/๐๐๒

กรมส่งเสริมสหกรณ์ โทรศักร์ กทพ- ๑๐๒๐๐

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนนทบุรี

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

รับที่ ๑๕๕๑
วันที่ ๑๖ ก.พ. ๒๕๕๒

เรื่อง การดำเนินการตามคำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกาเกี่ยวกับคุณสมบัติสมาชิกสหภาพ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

กลุ่มจังหวัดและส่งเสริมสหกรณ์
รับที่ ๑๓๐
วันที่ ๑๖ ก.พ. ๕๒
เลขที่

- อ้างถึง
1. หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ ๑๑๐๘/๗ ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๔๙
 2. หนังสือนายทะเบียนสหกรณ์ ที่ กษ ๑๑๐๘/๘ ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๔๙
 3. คำแนะนำนายทะเบียนสหกรณ์ เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการรับสมัครสมาชิกสหภาพของสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๑/๑๓๓๒ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๑

ตามหนังสือที่อ้างถึง นายทะเบียนสหกรณ์ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการรับสมัครสมาชิกสหภาพของสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์จังหวัดในฐานะรองนายทะเบียนสหกรณ์ที่ปฏิบัติการแทนนายทะเบียนสหกรณ์และสหกรณ์ได้มีแนวทางปฏิบัติในการกำหนดคุณสมบัติและวิธีการรับสมัครสมาชิกสหภาพของสหกรณ์ไว้ในข้อบังคับเพื่อยื่นขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนสหกรณ์ นั้น

บัดนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตอบข้อหารือกรมส่งเสริมสหกรณ์ พร้อมทั้งมีคำวินิจฉัยว่าการกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกหรือสมาชิกสหภาพ ต้องคำนึงถึงลักษณะสำคัญอันเป็นองค์ประกอบของสหกรณ์ตามมาตรา ๓๓(๒) แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ คือ เป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะ ซึ่งกฎหมายได้กำหนดไว้โดยชัดแจ้ง ดังนั้น คุณสมบัติของสมาชิกสหภาพที่กำหนดโดยข้อบังคับของสหกรณ์ ตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ จึงต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติมาตรา ๓๓ ที่กำหนดให้สหกรณ์ต้องมีสมาชิกเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะด้วย

นายทะเบียนสหกรณ์ พิจารณาแล้วเห็นว่าตามมติคณะรัฐมนตรีได้กำหนดให้ข้าราชการต้องถือปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา จึงยกเลิกหนังสือตามที่อ้างถึงและคำแนะนำนายทะเบียนสหกรณ์เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการรับสมัครสมาชิกสหภาพของสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยที่คำวินิจฉัยมีผลให้คำสั่งรับจดทะเบียนข้อบังคับเฉพาะส่วน ซึ่งกำหนดคุณสมบัติสภาพบุคคลของสมาชิกสหภาพชัดหรือแย้งกับคำวินิจฉัยย่อมไม่ชอบ เช่น กำหนดเป็นคณะบุคคล หรือ นิติบุคคล หรือเป็นบุคคลธรรมดาและไม่บรรลุนิติภาวะ เป็นต้น รองนายทะเบียนสหกรณ์ควรอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๙ และมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ พิจารณาเพิกถอนคำสั่งรับจดทะเบียนเฉพาะส่วนดังกล่าวนี้โดยเร็ว แต่ต้องไม่เกิน ๙๐ วัน นับแต่วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๑ (วันที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาส่งคำวินิจฉัย) คำสั่งเพิกถอนให้มีผลนับแต่วันสั่งเป็นต้นไปไม่มีผลย้อนหลังเมื่อมีคำสั่งเพิกถอนแล้วให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์แนะนำสหกรณ์อาจดำเนินการต่อไปได้ ดังนี้

/1. รับสมาชิก...

1. รับสมาชิกสมทบได้แต่เฉพาะผู้เป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะ ซึ่งมีกำหนดคุณสมบัตินี้ไว้ในข้อบังคับแล้ว

2. สมาชิกสมทบที่สหกรณ์รับไว้ก่อน ที่คำวินิจฉัยคณะกรรมการกฤษฎีกา แต่มีคุณสมบัติขัดหรือแย้งกับคำวินิจฉัย ย่อมต้องพ้นจากการเป็นสมาชิกสมทบนับแต่มีคำสั่งเพิกถอนการรับจดทะเบียนข้อบังคับ เพราะขาดคุณสมบัติแล้ว

3. นิติสัมพันธ์ใดๆ ที่สมาชิกสมทบมีอยู่ก่อนวันพ้นจากการเป็นสมาชิกสมทบ ให้ยังคงมีผลผูกพันกันต่อไปจนกว่านิติสัมพันธ์นั้นจะสิ้นสุดไปตามเงื่อนไขเวลาที่กำหนด แต่ไม่อาจทำข้อผูกพันขึ้นใหม่ในฐานะสมาชิกสมทบ เช่น การชำระเงินกู้ให้เป็นไปตามสัญญา แต่จะทำสัญญาใหม่หรือเบิกเงินกู้ใหม่ไม่ได้ หรือถอนเงินฝากได้ตามหลักเกณฑ์ แต่จะฝากเพิ่มหรือต่อเวลาฝากออกไปอีกไม่ได้

4. หากสหกรณ์ต้องการจดทะเบียนแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกสมทบใหม่ ให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์แนะนำให้สหกรณ์แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับดังกล่าวให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมาย และความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา

อนึ่ง ให้สหกรณ์จังหวัดสำรวจข้อมูล สหกรณ์ภายในจังหวัดทุกประเภท ว่าสหกรณ์มีสมาชิกสมทบที่เป็นนิติบุคคลอยู่จำนวนเท่าใด มีการทำนิติกรรมสัญญาใดบ้าง ลักษณะนิติกรรมนั้นเป็นอย่างไร รวมถึงการกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดไว้เท่าใด โดยให้ส่งข้อมูลดังกล่าวถึงสำนักงานนายทะเบียนและกฎหมายภายในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2552

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และให้สหกรณ์จังหวัดแจ้งให้สหกรณ์ทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

เสนอ

- ฝ่ายบริหารทั่วไป
 - กลุ่มจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์
 - กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์ (นางสาวสุพิศรา ชนเสนีวัฒน์)
 - กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจสหกรณ์ อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์
- นายทะเบียนสหกรณ์

สำนักนายทะเบียนและกฎหมาย

โทร. 0 2282 5042

โทรสาร 0 2282 5042

E-mail : cpd_rlo@cpd.go.th

www.cpd.go.th

รศ.ดร. นพ. อรรถพร

นางสาวสุพิศรา

นางสาวสุพิศรา นพ. ๗๒๕

นางสาวสุพิศรา นพ. ๗๒๕

17 ม.ค. ๕๒

1๗๖
เพื่อสหกรณ์ดังต่อไปนี้
8/1/๕๒ - 9/1/๕๒ / ๑๖/๑๕๑๐
8/1๗๖๑ ๕๐/๑๗๖๑/๕๐/๑๗๖๑
๕๒๕๑

๑๖ ม.ค. ๕๒

เขียน: นพ. อรรถพร
- เจ้าที่โปรดพิจารณา

๑๗ ม.ค. ๕๒

ที่ นร ๐๙๐๑/ ๑๓๗๒

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๑ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๙ ธันวาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ขอรื้อคุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๑.๙/ป ๕๕๖ ลงวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๑

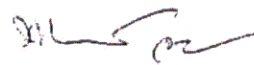
สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง คุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒

ตามที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ขอรื้อปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมส่งเสริมสหกรณ์) แต่งตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริง นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาข้อหาดังกล่าว และมีความเห็นปรากฏตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ได้ส่งมาด้วยนี้ อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักอำนวยการ

โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๐๒๐๖-๙ ต่อ ๑๐๗

ฝ่ายกฎหมายสวัสดิการสังคม

โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๐๒๐๖-๙ ต่อ ๔๐๖, ๔๐๙

โทรสาร ๐ ๒๒๒๖ ๕๑๖๑

www.krisdika.go.th

www.lawreform.go.th

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง คุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒

กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้มีหนังสือ ที่ กษ ๑๑๑๕/๖๐๕๒ ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า มาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้นายทะเบียนสหกรณ์ประกาศกำหนดประเภทของสหกรณ์ที่สามารถรับสมาชิกสมทบได้ โดยคุณสมบัติ วิธีรับสมัคร และการขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกสมทบให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ ทำให้สหกรณ์ต่างๆ มีอำนาจในการกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกสมทบได้เอง ซึ่งสหกรณ์ต่างๆ ได้กำหนดในข้อบังคับของสหกรณ์ให้รับสมาชิกสมทบที่เป็นนิติบุคคลได้ ทำให้เกิดปัญหาในระบบสหกรณ์โดยรวมเนื่องจากมีนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดเข้ามาเป็นสมาชิกสมทบของสหกรณ์และใช้ระบบสหกรณ์เป็นเครื่องมือในการดำเนินธุรกิจของบริษัท กรมส่งเสริมสหกรณ์จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานขึ้นมาเพื่อพิจารณาแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว แต่ไม่สามารถหาข้อยุติได้ เนื่องจากคณะทำงานมีปัญหาเกี่ยวกับการตีความในข้อกฎหมายว่าคุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามที่กำหนดในมาตรา ๔๑ ต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติมาตรา ๓๓ ที่กำหนดให้สมาชิกสหกรณ์มีคุณสมบัติเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะหรือไม่ เนื่องจากมาตรา ๓๓ บัญญัติให้สมาชิกสหกรณ์มีคุณสมบัติเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะ

กรมส่งเสริมสหกรณ์จึงขอหารือข้อกฎหมายว่า คุณสมบัติของสมาชิกสมทบตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ จะต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวที่กำหนดให้สหกรณ์ต้องมีสมาชิกเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะด้วยหรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าว โดยมีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวง กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า โดยที่มาตรา ๓๓^๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๑/๑๓๓๐ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๑ มาตรา ๓๓ สหกรณ์จะตั้งขึ้นได้โดยการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้ และต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิกโดยวิธีช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์ และต้อง

- (๑) มีกิจการร่วมกันตามประเภทของสหกรณ์ที่ขอจดทะเบียน
- (๒) มีสมาชิกเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะ
- (๓) มีทุนซึ่งแบ่งเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน และสมาชิกแต่ละคนจะต้องถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ไม่เกินหนึ่งในห้าของหุ้นที่ชำระแล้วทั้งหมด

(๔) มีสมาชิกซึ่งมีคุณสมบัติตามที่กำหนดในข้อบังคับภายใต้บทบัญญัติมาตรา ๔๓ (๗) ประเภทของสหกรณ์ที่จะรับจดทะเบียนให้กำหนดโดยกฎกระทรวง

พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้สหกรณ์จัดตั้งได้โดยการจดทะเบียนและมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมของบรรดาสมาชิก โดยวิธีการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์ และต้องมีสมาชิกเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะ โดยคุณสมบัติของสมาชิกให้เป็นไปตามที่กำหนดในข้อบังคับ ประกอบกับมาตรา ๕^๒ ซึ่งกำหนดความหมายของคำว่า “สหกรณ์” ไว้ว่า คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แสดงให้เห็นว่า พระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ มุ่งหมายให้บุคคลธรรมดาซึ่งบรรลุนิติภาวะรวมกลุ่มกันโดยสมัครใจในการดำเนินกิจการที่บรรดาสมาชิกเป็นเจ้าของร่วมกัน และมีความมุ่งหมายร่วมกันทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่บรรดาสมาชิก โดยมีได้มุ่งแสวงหาผลกำไรทางเศรษฐกิจ เมื่อพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ กำหนดให้สมาชิกสมทบสามารถเข้ามาเป็นสมาชิกของสหกรณ์ประเภทหนึ่งได้ เพื่อส่งเสริมหลักการและวิธีการสหกรณ์ให้แพร่ขยายไปยังกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่สนใจกิจกรรมสหกรณ์ เช่น กรณีของสหกรณ์นิคม สมาชิกสหกรณ์นิคมจะต้องอยู่ในพื้นที่ของนิคมเท่านั้น ทำให้บุคคลที่อยู่นอกพื้นที่นิคมไม่มีสิทธิสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์นิคม กฎหมายจึงเปิดโอกาสให้บุคคลดังกล่าวเข้ามาเป็นสมาชิกสมทบ โดยมาตรา ๔๑^๓ กำหนดให้นายทะเบียนสหกรณ์ประกาศกำหนดประเภทของสหกรณ์ที่สามารถรับสมาชิกสมทบได้ สำหรับคุณสมบัติ วิธีการรับสมัคร และการขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกสมทบให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

เมื่อกฎหมายให้อำนาจสหกรณ์ออกข้อบังคับกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกและสมาชิกสมทบตามมาตรา ๓๓ (๔)^๔ และมาตรา ๔๑ วรรคสอง แล้วแต่กรณี การกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกหรือสมาชิกสมทบจึงอาจแตกต่างกันได้ อย่างไรก็ตาม ในการกำหนดคุณสมบัติของสมาชิกและสมาชิกสมทบต้องคำนึงถึงลักษณะสำคัญอันเป็นองค์ประกอบของสหกรณ์ตามมาตรา ๓๓ (๒) คือ เป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะ ซึ่งกฎหมายได้กำหนดไว้โดยชัดแจ้ง ดังนั้น คุณสมบัติ

^๒ มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

“สหกรณ์” หมายความว่า คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓ มาตรา ๔๑ ให้นายทะเบียนสหกรณ์ประกาศกำหนดประเภทของสหกรณ์ที่สามารถรับสมาชิกสมทบได้

คุณสมบัติ วิธีการรับสมัคร และการขาดจากสมาชิกภาพ ตลอดจนสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกสมทบให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ

ห้ามมิให้สหกรณ์ให้สิทธิแก่สมาชิกสมทบในการนับชื่อของสมาชิกสมทบเข้าเป็นองค์ประชุมในการประชุมใหญ่ การออกเสียงในเรื่องใด ๆ หรือเป็นกรรมการดำเนินการ

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๕ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

ของสมาชิกสมทบที่กำหนดโดยข้อบังคับของสหกรณ์ตามมาตรา ๕๑^๖ จึงต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติ
มาตรา ๓๓^๗ ที่กำหนดให้สหกรณ์ต้องมีสมาชิกเป็นบุคคลธรรมดาและบรรลุนิติภาวะด้วย

(คุณพรทิพย์ จาละ)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กรกฎาคม ๒๕๕๑

^๖ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^๗ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น